

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **J. G. (G.)**

skazanego z art. 212 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 maja 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 19 lipca 2024 r., sygn. akt XVII Ka 471/24,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 27 grudnia 2023 r., sygn. akt III K 161/21,

na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 grudnia 2023 r., sygn. akt III K 161/21, Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu uznał J. G. za winnego popełnienia:

1. czynów opisanych w pkt. 1 do 15 prywatnego aktu oskarżenia wniesionego przez M. R., po przyjęciu, że były to działania w warunkach czynu ciągłego, tj. przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za co wymierzył

mu karę 3 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie;

2. czynu opisanego w pkt. 16 aktu oskarżenia, tj przestępstwa z art. 216 § 1 k.k. za co wymierzył mu karę miesiąca ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie;

3. czynu opisanego w pkt. 17 aktu oskarżenia, tj przestępstwa z art. 216 § 1 k.k. za co wymierzył mu karę miesiąca ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie;

a na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 i 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego karę łączną 4 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie (pkt 4 wyroku).

Nadto, zasądzone od J. G. na rzecz S. nawiazkę w kwocie 5.000 zł (pkt 5 wyroku).

Tym samym wyrokiem sąd *meriti* uniewinnił M. R. od zarzutu popełnienia czynu z art. 212 § 1 k.k. zarzucanego mu prywatnym aktem oskarżenia wniesionym przez J. G. (pkt 7 wyroku).

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył oskarżony i jednocześnie oskarżyciel prywatny J. G.. W apelacji zarzucił: obrazę prawa materialnego – art. 212 § 1 k.k. (pkt 1 apelacji), obrazy przepisów postępowania, tj. art. 5 § 2 k.p.k. (pkt 2 lit. a apelacji), art. 7 k.p.k. (pkt 2 lit. b apelacji), art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k. (pkt 2 lit. c apelacji), nieprawidłowego prowadzenia postępowania przez sędziego (pkt 2 lit. d apelacji) oraz błędy w ustaleniach faktycznych (pkt 3 lit. a-d apelacji).

W oparciu o te zarzuty J. G. wniósł alternatywnie o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez odmienne orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uniewinnienie oskarżonego J. G. i jednocześnie uznanie oskarżonego M. R. winnym zarzucanych mu czynów oraz obciążenie M. R. kosztami postępowania w całości;
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy w całości

Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania;

3) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania.

Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Okręgowy w Poznaniu w Poznaniu wyrokiem z dnia 19 lipca 2024 r., sygn. akt XVII Ka 471/24, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w ramach czynu zarzuconego J. G. w pkt. 5 wyroku Sądu Rejonowego ustalił, iż pomówienie M. R. dotyczyło stwierdzenia o prowadzeniu interesów o charakterze przestępczym (pkt 1 wyroku), a w pozostałym zakresie orzeczenie to utrzymał w mocy (pkt 2 wyroku).

Kasację w niniejszej sprawie wniósł obrońca/pełnomocnik oskarżonego/oskarżyciela prywatnego J. G. Zarzucił w niej:

1. naruszenie art. 439 § 1 pkt. 9 k.p.k. w związku z tym, że w sprawie zachodzi okoliczność wyłączająca postępowanie, określona w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., tj. zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie polegająca na pominięciu przez Sąd obu instancji, że oskarżony działał w charakterze sygnalisty w związku czynami zarzucanymi mu w toku przedmiotowego postępowania,
2. rażącą obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu J. G. poprzez przyjęcie, że oskarżony J. G. dokonał czynu zabronionego stypizowanego w art. 212 k.k. w sytuacji, gdy nie można dokonać pomówienia w poufnej, prywatnej korespondencji lub w wypowiedziach przed sądem bez udziału publiczności, a także z uwagi na fakt, iż J. G. działał w charakterze sygnalisty,
3. rażącą obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu M. R., że oskarżony M. R. nie dokonał czynu zabronionego stypizowanego w art. 212 k.k. w sytuacji, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje na dokonanie czynów polegających na fałszywym oskarżeniu J. G. o przywłaszczenie mienia spółki i inne czyny na jej szkodę,
4. rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wydanego wyroku tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego przejawiającej się uznaniem zeznań M. R. za całkowicie wiarygodne w

sytuacji gdy z zebranych w sprawie dowodów a szczególnie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika, że jego zeznania nie były spójne ani zgodne ze stanem faktycznym i pozostałym zgromadzonym w toku postępowania materiałem dowodowym, a także poprzez uznanie za niewiarygodnych wyjaśnień oskarżonego J. G. w sytuacji gdy zeznania te są potwierdzone dokumentami w tym przedstawionymi przez oskarżyciela prywatnego M. R.,

5. rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wydanego wyroku tj. art. 5 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego J. G. w sytuacji gdy Sąd drugiej instancji pominął, że Sąd pierwszej instancji rozstrzygnął o winie oskarżonego na podstawie materiału dowodowego, którego nie miał prawa włączyć do materiału dowodowego jako pozyskanego bezprawnie w szczególności poufnych maili sporządzonych w języku niemieckim i wysłanym na indywidualne adresy mailowe członków zarządu niemieckiej firmy R.

W oparciu o te zarzuty autor kasacji wniósł o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku Sadu Okręgowego w Poznaniu i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania,
- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i stwierdzenie nieważności całego postępowania w pierwszej i drugiej instancji oraz umorzenie postępowania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację pełnomocnik/obrońca oskarżyciela prywatnego/oskarżonego M. R. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesiona w niniejszej sprawie kasacja musi zostać uznana za oczywiście bezzasadną, z tym, że w odniesieniu do niektórych z podniesionych w niej zarzutów stwierdzić należy jej niedopuszczalność.

Przypomnieć należy, że J. G. występował w niniejszym postępowaniu w podwójnej roli – oskarżonego o czyny zarzucone mu w pkt. 1 – 17 prywatnego aktu oskarżenia wniesionego przez M. R. oraz oskarżyciela prywatnego podnoszącego pod adresem tego ostatniego zarzut popełnienia czynu z art. 212 § 1 k.k.

W odniesieniu do czynów zarzucanych J. G. zapadł w Sądzie Rejonowym

Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wyrok skazujący na kary jednostkowe i karę łączną ograniczenia wolności. W tym stanie rzeczy, w odniesieniu do tej części wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, w której dokonano wyłącznie korekty opisu czynu z pkt. 5 prywatnego aktu oskarżenia, a w pozostałym zakresie orzeczenie sądu *a quo* utrzymano w mocy, kasacja strony mogła zostać wywiedziona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.), ponieważ nie doszło w tym wypadku do skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.).

Spośród zarzutów podniesionych przez obrońcę J. G. co do części skazującej wyroku (pkt. 1, 2, 4 i 5 kasacji), warunek powyższy spełnia wyłącznie zarzut z pkt. 1 *petitum* kasacji i tylko on mógł podlegać merytorycznemu rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy.

W przypadku skazania na karę inną niż bezwzględnego pozbawienia wolności niedopuszczalne jest podnoszenie przez obrońcę lub prokuratora w kasacji na korzyść jakichkolwiek innych niż określone w art. 439 § 1 k.p.k. naruszeń prawa i to nawet, jeśli były one rażące i miały istotny wpływ na treść orzeczenia, pod rygorem uznania kasacji za niedopuszczalną. W konsekwencji kasacja na korzyść nie przysługuje stronie w wypadku skazania na karę grzywny, karę ograniczenia wolności albo karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, albo w razie odstąpienia od wymierzenia kary, jak również w razie umorzenia lub warunkowego umorzenia postępowania, chyba że zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza. W sytuacji, gdy kasacja jest dopuszczalna tylko z uwagi na podniesienie uchybień z art. 439 k.p.k., to podnoszenie w niej dodatkowo zarzutów dotyczących naruszeń niestanowiących uchybień wskazanych w tym przepisie jest w ogóle niedopuszczalne, jako że uchylenie zakazu przewidzianego w art. 523 § 2 k.p.k. następuje wyłącznie z uwagi na wskazanie uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. W związku z tym, do kasacji spełniającej wymaganie określone w art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. nie można dołączać innych zarzutów. W tej bowiem części nie będzie to kasacja wniesiona z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k., lecz odwołująca się do innych zarzutów, które w takiej sytuacji procesowej z mocy przepisów ustawy w ogóle nie mogą być

podstawą kasacji, a tym samym podlegać kontroli kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2013 r., IV KK 402/13, OSNKW 2014, z. 5, poz. 39; z dnia 14 listopada 2017 r., II KK 319/17; z dnia 2 czerwca 2020, III KK 557/19; z dnia 26 marca 2025 r., II KK 84/25).

W tym stanie rzeczy odnieść należy się wyłącznie do zarzutu obrony, w którym skarżący dopatruje się wystąpienia ujemnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. (inna okoliczność wyłączająca ściganie), a w efekcie wystąpienia uchybienia o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., wskazując na działanie skazanego J. G. w charakterze sygnalisty.

O ile nie można wykluczyć, że w wypadku działania oskarżonego w warunkach określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. z 2024 r., poz. 928), stanowiącego implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa (DZ. U. UE. L z 2019 r., Nr 305, s. 17 ze zm.), może wchodzić w grę przyjęcie, że jest to inna okoliczność wyłączająca ściganie, o tyle w realiach tej sprawy z tego rodzaju wnioskowaniem nie mamy do czynienia.

Sąd Najwyższy w tym składzie podziela stanowisko pełnomocnika oskarżyciela prywatnego M. R. zawarte w pisemnej odpowiedzi na kasację co do braku możliwości stosowania powołanej wyżej ustawy do czynów popełnionych przed jej wejściem w życie, jak również tę część wyводу, w której trafnie wskazano, że *„zasada bezpośredniego działania aktów prawa wtórnego Unii Europejskiej nie dotyczy dyrektyw jako źródeł prawa Unii Europejskiej, i choć w szczególnych okolicznościach możliwe jest bezpośrednie zastosowanie dyrektywy, to jednak wiążący charakter dyrektywy funkcjonuje wyłącznie w relacjach wertykalnych, tj. istnieje wyłącznie wobec państwa członkowskiego, do którego akt prawa wtórnego Unii Europejskiej został skierowany. Obowiązek bezpośredniego stosowania dyrektyw nie zachodzi w relacjach pomiędzy podmiotami prywatnymi. Nie ulega wątpliwości, że w okresie przejściowym, tj. do dnia wejścia w życie ustawy krajowej już z tego względu brak było podstaw do zapewniania Skarżącemu jakiegokolwiek ochrony przewidzianej we wskazanych regulacjach”*.

Co więcej, ochrona przysługująca sygnalistom nie może dotyczyć tych

wypadków, w których osoba dokonująca zgłoszenia lub ujawnienia publicznego wie, że do naruszenia prawa nie doszło, a taka sytuacja ma miejsce w tym wypadku co wynika z ustaleń faktycznych obu orzekających w tej sprawie sądów, które to ustalenia nie podlegają kontroli kasacyjnej (art. 523 § 1 k.p.k.).

Jako oczywiście bezzasadny jawi się z kolei zarzut podniesiony w pkt. 3 kasacji, a dotyczący tej części wyroku Sądu odwoławczego, w której utrzymano w mocy pkt 7 wyroku Sądu *meriti* o uniewinnieniu oskarżonego M. R. od zarzutu popełnienia czynu określonego w art. 212 § 1 k.k.

Zarzut naruszenia prawa materialnego, jaki w tym przedmiocie sformułował pełnomocnik, to w rzeczywistości zarzut pozorny.

Przypomnieć należy, że zarzut naruszenie prawa materialnego odnoszący się do kwalifikacji prawnej czynu – a tak ten zarzut określił skarżący w niniejszej sprawie – można postawić tylko wówczas, gdy nie podważa się ustaleń faktycznych związanych z tą kwalifikacją. Jeżeli bowiem nieprawidłowe są ustalenia faktyczne, na podstawie których sąd dokonał kwalifikacji prawnej czynu, to błędem pierwotnym jest błąd w ustaleniach faktycznych. W orzecznictwie słusznie podkreśla się przy tym, że obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu lub niezastosowaniu, w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można mówić więc o naruszeniu przepisów prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę. Obraza prawa materialnego może więc być przyczyną odwoławczą jedynie wtedy, gdy ma charakter samoistny (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 listopada 2004 r., III KK 79/04; z dnia 2 grudnia 2008 r., III KK 230/08; z dnia 26 marca 2013 r., III KK 17/13; z dnia 26 października 2016 r., II KK 272/16; z dnia 5 lutego 2019 r., V KK 600/18; z dnia 8 września 2022 r., IV KK 284/22; z dnia 4 kwietnia 2024 r., IV KK 89/24).

Tymczasem skarżący w omawianym tu zakresie bezspornie kwestionuje fakty twierdząc, że orzekające w sprawie sądy dopuściły się błędnego ustalenia w przedmiocie braku w działaniach oskarżonego M. R. znamion zniesławienia. Ponieważ błędne ustalenia faktyczne (arg. art. 523 § 1 k.p.k.) nie stanowią podstawy kasacji oczywiste jest, że nietrafne nazwanie przez skarżącego

wadliwości polegającej na przyjęciu za podstawę wyroku błędnych ustaleń faktycznych „naruszeniem prawa materialnego” nie może prowadzić do ignorowania ustawowej regulacji podstaw kasacji. Nie może zatem ono zobowiązywać ani też uprawniać instancji kasacyjnej do badania – pod pozorem rozpoznawania „zarzutu naruszenia prawa” – zasadności ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1996 r., V KKN 116/19, OSNKW 2002, z. 5-6, poz. 34).

Uwzględniając całokształt poczynionych wyżej rozważań należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając przy tym oskarżonego/oskarżyciela prywatnego J. G. kosztami postępowania kasacyjnego (art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 i 3 k.p.k.).

SSN (Tomasz Artymiuk)

[r.g.]

[PŁ]